

ÇEVRE EĞİTİMİ

ÖZET

Duyarsızlık ve eğitim eksikliğinin daha da arttırdığı Çevre Kirliliği ortamında çevre bilincine sahip bir toplumun çevre sorunlarının çözümünde daha başarılı olacağı gerçeği göz önünde bulundurularak başta eğitim ve öğretim kurumlarımız olmak üzere resmi ve özel kişi, kurum, ve kuruluşların çevre ve çevre eğitimi konusunda geliştireceği fikir ve önerilerin yanısıra faaliyetlerinde ve işlevlerinde çevre eğitimi konusuna biraz daha öncelik vermeleri gerekmektedir.

Çevre Eğitimi

Yaşadığımız yüzyılın sonlarına doğru hızla artan çevre sorunlarının etkileri doğrudan doğruya canlı yaşama üzerinde görülmektedir. Çoğunluğu insan faaliyetleri neticesi ortaya çıkan bu sorunların önlenmesi ve çevre kirliliğinin durdurulmasındaki görev yine insanoğluna düşmektedir.

Diyarbakır hızlı nüfus artışının beraberinde getirdiği plansız kentleşme ve bunun yanında sanayileşmenin hız kazanmasıyla çevre ile gelişim arasındaki dengenin sağlanması gereken bir kenttir. Giderek önem kazanan çevre sorunlarının çözülmesi için sadece bu konuda görev yapan kamu kurum ve kuruluşlarının değil, bütün halkın bilinçli ve çevreye duyarlı bir şekilde çevre korunmasına, çevrenin güzelleştirilmesine, doğal kaynakların en ekonomik şekilde kullanılmasına katkıda bulunması gerekir.

Bu nedenle de yapılması gereken ilk iş Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personelin, öğretmen – öğrencilerin ve halkın çevre konusunda eğitilmesidir. Bu amaçla İl Çevre ve Orman Müdürlüğü olarak uzun soluklu bir “Çevre Eğitimi Projesi” hazırlanmış ve faaliyete geçirilmiştir.

Proje Kapsamında Yapılan Faaliyetler :

1. Yapılacak eğitimin görsel ve basılı materyallerle desteklenmesi
2. Katı atıklar ve geri dönüşümü konularında öğrencileri bilgilendirmek amacıyla bir geri dönüşüm tesisine gezi düzenlenmesi
3. Çevre sorunlarını oluşturan faktörlerin ve bunlar için alınabilecek tedbirlerin anlatılması
4. Çevrede bulunan bitki ve hayvan türlerinin tanıtılması
5. Doğal kaynakların tanıtılması ve sürdürülebilir kalkınma için öneminin anlatılması

Murat HASPOLATLI
İl Çevre ve Orman
Müdürlüğü – Diyarbakır
mhaspolatli@cob.gov.tr

6. Biyolojik çeşitliliğin korunmasının önemi doğrultusunda farklı ekosistemlerin (orman, göl, akarsu vb) tanıtımı ile ilgili uygulamalı eğitim
7. Çocukların doğa ile ilgili duygusal bağlarının geliştirilmesi yönünde doğal ortamların bir derslik olarak kullanılması (piknik, botanik bahçeleri, milli park, sit alanı vb)
8. Öğrencilere yakın çevrelerini nasıl ve ne şekilde etkileyeceklerinin öğretilmesi, olumlu davranış değişiklikleri kazandırılmasının sağlanması
9. Çevreden iyi ve kötü örnekler gösterilerek çevrenin insan sağlığı için öneminin kavratılması
10. Koordinatör öğretmenlerin sorumluluğunda okullarda oluşturulacak çevre timleri tarafından tüm okul öğrencilerinin projeye aktif katılımının sağlanması
11. Branş derslerinde çevreyle ilgili konuların işlenmesi

Kamu Kuruluşlarının Çevre Eğitimi ile İlgili Faaliyetleri

İlimizde kamu kuruluşlarının çevre eğitimi ile ilgili faaliyetleri henüz yeterli düzeyde değildir. Bu konuda yapılan çalışmalar şöyle sıralanabilir.

İlimizde öğrencilerin eğitimi amacıyla Müdürlüğümüz tarafından okullarda çevre sorunları, çevre ve insan ilişkileri, ağaçlandırma ve erozyonla mücadele, fidan dikiminin önemi konularında konferanslar verilmektedir.

İlimizde bulunan yerel televizyon ve basın yoluyla halkın çevre konusunda eğitilmesi sağlanmaktadır. TRT GAP'ta ilimiz çevre sorunları ve çözümleri için alınan tedbirler,

ilimiz ağaçlandırma ve erozyonla mücadele konularında yapılan çalışmalar hakkında radyo ve televizyon programları düzenlenmektedir.

Bu amaçla; Bakanlığımızın Milli Eğitim Bakanlığıyla yapmış olduğu protokol gereği İl Müdürlüğümüz 2006-2007 ders yılı programına dahil edilmiş, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 16 ilköğretim okulunda 'UYGULAMALI ÇEVRE EĞİTİMİ PİLOT PROJESİ' başlatılmıştır. 2007-2008 ders yılında 16 okul daha projeye alınarak proje kapsamında 32 okulla çalışmalara devam edilmektedir. 2008 - 2009 yılı itibariyle 40 Resmi okulda, 11 özel okulda proje kapsamında çalışmalar yapılmıştır. Bu okullardaki hedef kitle 4., 5., 6. ve 7. sınıflardır.

Bu kapsamda proje okullarında öğrencilere; çevrenin önemi, bitki ve hayvan varlıklarının korunması, çevre kirliliğinin önlenmesi ve olumlu tüketim alışkanlıklarının kazandırılması konularında görsel ve basılı materyaller desteği ile eğitim çalışmaları yapılmaktadır. Bununla birlikte proje okullarında geri kazanılabilir atıklar değerlendirilmek üzere kaynağında ayrıştırma, toplandırmak, çevre köşeleri hazırlanmakta ve başarılı okullar her yıl 5 Haziran Çevre Günü münasebetiyle düzenlenen etkinlikler çerçevesinde ödüllendirilmektedir. Projeli okullarda oluşturulan Çevre-Orman Panosu devamlı güncel çevre ve orman haberleriyle, afişlerle, broşürlerle ve öğrenci yazılarıyla donatılmaktadır. Ayrıca proje okulları arasında çevre ve doğa konulu yağlı boya resim, çevre ve orman konulu bilgi, çevre ve orman konulu şiir vb. yarışmalar düzenlenerek öğrencilerin ve kamuoyunun çevre bilincinin artırılması sağlanmaktadır. Düzenlenen bu yarışmaların

finalleri yerel TV'lerde gerçekleştirilmektedir.

Bu proje kapsamında Merkez ilçede ağaç dikilebilecek alanı bulunan tüm okullarda ağaçlandırma çalışması öğrenci ve öğretmenlerle birlikte yapılmıştır. Temin edilen yağlı boyalarla okulların duvarları resim öğretmenleri ve öğrenciler tarafından çevre ve orman konulu resimlerle boyanmıştır.

Özellikle öğrencilerde kağıt ve plastik atıkların, geri dönüşümü ile ilgili bir bilinç oluşturmak için İl Müdürlüğümüzce, binlerce geri dönüşüm kutusu dağıtılmıştır.

Kağıt ve plastik atıkların kaynağında toplanması amacıyla İl Müdürlüğümüzce bir araç tahsis edilmiştir. Geri dönüşüm kutusunun verildiği okullar ve kamu kurum – kuruluşları İl Müdürlüğümüze ait olan 444 21 10 nolu telefon hattını arayarak toplanan kağıt ve plastik atıkları teslim edebilmektedirler. Daha sonra toplanan atıklar geri dönüşüm işletmelerine gönderilip değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın en önemli gayesi; toplanan atıkların tekrar ekonomiye kazandırılmasıdır.

Projeli okullarımızın çevre bilincini artırmak için;

- İl Müdürlüğümüzce Silvan yolu Güneydoğu Tarımsal Araştırma sahasına kurulan ve Diyarbakır halkının piknik ihtiyacını karşılayan KENT ORMANI'na,
- Kapatılma süreci yaşandığından dolayı atıl duruma düşen yine İl Müdürlüğü'müzün uzun uğraşları neticesinde iyi bir konuma getirilen fidanlık Mühendisliğimize,
- Büyükşehir Belediyemizce Sümerpark alanında kurulan ve her tür enerji ihtiyacı kurulan panellerle karşılanan Güneşevi'ne,

vb. alanlara teknik geziler düzenlenmektedir. Ayrıca; çevre ve orman konulu tiyatro etkinlikleri, yarışma sonucunda elde edilen resimlerle yapılan sergiler projeye güç katmakta, daha canlı tutmaktadır.

Her Eğitim-Öğretim yılı başladığında; İlimize bağlı 17 İlçede 1192 okulun bir yöneticisi, bir öğretmenine İl Müdürlüğümüzce hazırlanan çevre ve orman konulu sunum yapılmış olup her katılımcıya okullarında gösterilmesi ve anlatılması için sunum CD'si verilmiştir. İl Müdürlüğümüzce hazırlanan

bu CD'ler Türkiye'deki ilgili tüm kurumlara gönderilmiştir. Ayrıca 26-30 Nisan 2010 tarihleri arasında Antalya'da yapılan 'Eğiticilerin Eğitimi Seminerinde '81 İlin Çevre-Orman Eğitimcilerine İl Müdürlüğümüzce hazırlanan çevre-orman CD'si, Kitabı ile çevre ve orman Andlarından oluşan Sunum seti dağıtılmış olup, tanıtımları yapılmıştır. Her Eğitim-Öğretim yılında Merkeze bağlı 170 okulun rehber öğretmenlerine aynı sunum yapılarak bulundukları okullarda bu çalışmayı yapmaları istenmiştir. Bu projeye Milli Eğitim Müdürlüğü, Dicle Üniversitesi, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve Sivil Toplum Kuruluşları destek vermektedir.

Başarılı okulların ödüllendirilmesi diğer okulların daha fazla teşvik edilmesi amacıyla projeye dahil olan 51 okul ile kurum ve kuruluşların katılımıyla; 21 Mart Dünya Ormancılık Günü, 22 Mart Dünya Su Günü ve 5 Haziran Dünya Çevre Günü etkinliklerinde başarılı okullara ve öğrencilere ödülleri verilmiştir. 21 Mart 2010 Dünya Ormancılık Günü Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alanında düzenlenmiştir. Çeşitli etkinliklerden sonra Fakültenin sahasında ağaçlandırma çalışması yapılmıştır.

Ayrıca 2008-2009 Eğitim- Öğretim yılında İl Müdürlüğümüz ile Milli Eğitim Müdürlüğü'nün ortaklaşa yürüteceği 'BİR ÖĞRENCİ BİR FİDAN PROJESİ' ilimizde 15 okulda başlatılmıştır. Bu projeden amaç; öğrencilerin hazırlanan harci elleriyle torbalara doldurup, tohumu ekip, bir yıl boyunca bakımını yapıp fidan elde etmektir. Fidan elde etmenin zorluğunu anlayıp yeşillik sevgisini artırmak, zarar vermemek, zarar

verenleri engellemektir. Bu amaçla;15 okulla başlanan proje sonucunda elde edilen binlerce badem fidanı binlerce öğrencinin katılımıyla mutlu bir sonla noktalanmıştır. Yetiştirilen fidanlar, fidanları yetiştiren öğrencilerle beraber 13 Mayıs 2010 tarihinde Barış Ormanına dikilmiştir. 2009-2010 Eğitim yılında "Bir Öğrenci Bir Fidan Projesi" kapsamındaki okul sayısı 26'ya çıkarılmıştır.

Öğrenciler tarafından ekimi yapılan badem tohumu sayısı 6000'dir. Önümüzdeki Eğitim- Öğretim yılında 6000 adet fidanın dikimi yetiştiren öğrenciler tarafından yapılacaktır.

Projeli okullar haricinde fakültelerde, liselerde, özel okullarda bu tür çalışmalar yapılmıştır. İl sınırlarımız dahilinde faaliyet gösteren işçi sayısı 50 ve üzerinde olan fabrikalarda çevre sorunları, çevre ve insan ilişkileri konularında konferanslar verilmiştir.

Çevre Eğitimi İle İlgili Faaliyetlerimizi Genel Olarak Özetleyecek Olursak;

Türkiye'de ilk defa;

Diyarbakır İl Çevre ve Orman Müdürlüğümüzce başta okullar olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin kağıt ve plastik atıkları toplanarak tekrar ekonomiye kazandırılması işlemine başlanmıştır. Bu iş için bir araç (minibüs) ve bir telefon hattı (444 10 21) tahsis edilmiştir.

Türkiye'de ilk defa;

Başta okullar olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarına geri dönüşüm kutuları dağıtılmıştır.

Türkiye’de ilk defa;

Çevre ve Orman bilincini geliştirmek amacıyla profesyonelce bir kitap ve TRT stüdyolarında seslendirilmiş şekilde bir CD hazırlanarak ilimizde tüm ilçe ve köyler dahil olmak üzere bütün ilköğretim okullarına dağıtılmıştır. İl Müdürlüğümüzce hazırlanmış olan vbu kitap ve CD Türkiye’deki tüm İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine gönderilmiştir.

İlimizdeki Çevre ile İlgili Gönüllü Kuruluşlar

İlimizdeki aktif olarak çalışan gönüllü çevre kuruluşları şunlardır;

1. Diyarbakır Çevre Gönüllüleri Derneği
2. Dicle Üniversitesi Çevre Araştırma ve Uygulama Merkezi
3. Milli Eğitim İl İzci Kurulu Başkanlığı
4. İl İzci Temsilciliği
5. Gönüllü İzci Kuruluşları